

14. 9. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce ve světle novely zákona o obchodních korporacích

Tento článek volně navazuje na sérii příspěvků naší kanceláře zabývajících se první rozsáhlou novelou zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), jejíž převážná část nabude účinnosti dne 1. 1. 2021.

Třebaže se tak nemusí na první pohled zdát, novela nikoli nevýznamným způsobem mění také pravidla pro vyloučení členů statutárního orgánu z výkonu funkce.^[1] Vyloučení z funkce může mít přitom nejen pro vyloučeného člena statutárního orgánu dalekosáhlé důsledky.

Cílem tohoto článku je poskytnout základní přehled změn právní úpravy týkající se vyloučení z funkce obsažené v § 63 až § 65 ZOK.

Současná právní úprava

Podle stávajícího znění § 63 až 67 ZOK může soud rozhodnout o vyloučení z funkce v případě, že člen statutárního orgánu či jiná osoba v obdobném postavení (i) přivedla obchodní korporaci k úpadku (stávající § 64 odst. 1 ZOK), (ii) přispěla svým jednáním ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů obchodní korporace (stávající § 64 odst. 2 ZOK) anebo (iii) opakovaně a závažně porušovala péči řádného hospodáře (stávající § 65 odst. 1 ZOK). Dle stávající právní úpravy činí doba vyloučení z funkce vždy 3 roky od právní moci rozhodnutí o vyloučení z funkce.

Stávající úprava vyloučení z funkce nedopadá pouze na členy statutárního orgánu, ale také na bývalé členy statutárního orgánu či osoby v obdobném postavení. Za osobu v obdobném postavení jako je člen statutárního orgánu je považován také likvidátor a (hmotněprávní) opatrovník právnické osoby. Nadto je podle stávajícího § 65 odst. 2 ZOK možné vyloučit z funkce také jiné osoby, které jsou povinny dodržovat péči řádného hospodáře. Vyloučení z funkce by mohlo dle stávající právní úpravy dopadnout také na prokuristu či člena dozorčí rady.

Vyloučením z funkce, resp. okamžikem, kdy rozhodnutí o vyloučení z funkce nabude právní moci, přestává být vyloučená osoba automaticky členem statutárního orgánu všech obchodních korporací. Soud, který rozhodl o vyloučení z funkce, je povinen oznámit tuto skutečnost rejstříkovému soudu tak, aby došlo k výmazu vyloučené osoby z obchodního rejstříku.

Jakkoli je zřejmá snaha zákonodárce o urychlené promítnutí vyloučení z funkce do obchodního rejstříku, zákon zároveň stanoví následky pro případ, že vyloučená osoba nadále vykonává funkci člena statutárního orgánu. Porušující osoba ručí za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy vykonávala činnost člena statutárního orgánu navzdory soudnímu rozhodnutí. Z důvodu porušení vyloučení z funkce může soud rozhodnout také o opětovném vyloučení z funkce až na 10 let.

Nová právní úprava

Cílem novely je dle důvodové zprávy odstranění nedostatků stávající právní úpravy spočívající v nedůvodných rozdílech mezi jednotlivými skutkovými podstatami tzv. úpadkových deliktů, výkladových nejasnostech, duplicitách a komplikovanosti některých institutů.[\[2\]](#)

Generální klauzule

Novela předně zavádí obecnou skutkovou podstatu, při jejímž naplnění může soud rozhodnout o vyloučení člena statutárního orgánu z funkce. Podle nového znění může být člen statutárního orgánu vyloučen z funkce v případě, že v posledních 3 letech před zahájením řízení (o vyloučení) (i) opakovaně nebo (ii) závažně porušil své povinnosti při výkonu funkce. Generální klauzule tedy nemá žádnou vazbu na insolvenční řízení vedené ohledně obchodní korporace, v níž dotčený člen statutárního orgánu vykonává funkci.

Zásadní změnou oproti předloze ve stávajícím § 65 odst. 1 ZOK je to, že stávající znění vyžaduje kumulativní splnění opakovaného a závažného porušování, kdežto podle nové úpravy bude postačovat k naplnění skutkové podstaty jeden z uvedených kvantifikátorů porušení, tj. po účinnosti novely může být vyloučen z funkce i člen statutárního orgánu, který porušil své povinnosti (jednorázově) závažně.

Zvláštní skutková podstata

Speciální skutkovou podstatu vyloučení z funkce obsahuje nový § 63 odst. 2 ZOK. Nezbytným předpokladem pro aplikaci speciální skutkové podstaty je zahájení insolvenčního řízení ohledně obchodní korporace, členem jejíhož statutárního orgánu vylučovaná osoba je. Podle tohoto ustanovení totiž soud rozhodne o vyloučení z funkce, jestliže tomuto členovi byla uložena povinnost doplnit majetkovou podstatu obchodní korporace podle § 66 odst. 1 ZOK.

Narozdíl od generální klauzule obsažené v § 63 odst. 1 ZOK zákon nesvěřuje soudu diskreční oprávnění, zda k vyloučení z funkce přistoupí či nikoli. V případě uložení povinnosti doplnit pasiva obchodní korporace je tak soud povinen rozhodnout o vyloučení z funkce, neboť je prvně uvedeným rozhodnutím insolvenčního soudu vázán a tuto otázku již nepřezkoumává.

Okruh dotčených osob

Díky novému § 69 odst. 2 ZOK dopadá možnost vyloučení také na (i) bývalého člena statutárního orgánu, (ii) osobu v obdobném postavení (tj. likvidátora, opatrovníka) a na (iii) tzv. faktické vedoucí, tj. osoby, které se fakticky nacházejí v postavení člena statutárního orgánu, přestože členem orgánu nejsou, a to zcela bez zřetele k tomu, jaký vztah k obchodní korporaci mají.

Důsledky vyloučení z funkce

Novela přebírá dosavadní důsledky vyloučení z funkce, tj. i po účinnosti novely přestává být vyloučená osoba právní mocí rozhodnutí o vyloučení členem statutárního orgánu všech obchodních korporací. Beze změny zůstává také to, že vyloučení z funkce představuje překážku pro výkon funkce člena statutárního orgánu. A pokud by taková osoba byla jmenována do funkce člena statutárního orgánu, hledělo by se na její jmenování v souladu § 155 odst. 1 obč. zák, jako by se nestalo.

Novela také přebírá dosavadní úpravu týkající se možnosti soudu rozhodnout, že vyloučení z funkce nepovede k zániku členství v orgánu jiné obchodní korporace, pokud okolnosti případu dokládají, že dosavadní výkon její funkce v této obchodní korporaci neodůvodňuje vyloučení z výkonu funkce, a pokud by vyloučení mohlo vést k poškození oprávněných zájmů této obchodní korporace nebo jejích věřitelů.

Délka zákazu

Novela také mění délku zákazu činnosti výkonu funkce člena statutárního orgánu. Nově bude moci soud rozhodující o vyloučení z funkce uvážit délku vyloučení, a to v závislosti na konkrétní situaci, míře zavinění, závažnosti porušení povinností či jiných relevantních okolnostech. Zejména při opakovaném porušování povinností, které bude dosahovat nižší intenzity závažnosti, bude moci soud přistoupit k uložení kratšího zákazu činnosti, resp. doby vyloučení z funkce.

Aktivní legitimace

Novela nadále počítá s tím, že řízení o vyloučení z funkce může být zahájeno i bez návrhu. Aktivní legitimaci k zahájení tohoto druhu řízení nicméně zákon přiznává každému, kdo na něm má důležitý zájem. Při určování aktivní legitimace se bude podle mého názoru možné opřít o dosavadní závěry judikatury, podle níž je nutné vykládat „důležitý zájem“ širěji než jen jako právní zájem.

Důležitý zájem zahrnuje také zájem ekonomický, morální či společenský.^[3] Při zohlednění aspektů „důležitého zájmu“ lze dle citovaného rozhodnutí předpokládat, že aktivní legitimace svědčí samotné obchodní korporaci, členem jejíhož statutárního orgánu daná osoba je, ostatní členové statutárního orgánu, popř. členové kontrolního orgánu a zpravidla také její společníci.^[4]

Přechodná ustanovení

Novela obsahuje speciální přechodné ustanovení, podle něhož se nové § 62 až 68 ZOK uplatní za předpokladu, že insolvenční řízení bylo zahájeno po dni účinnosti novely, tj. po 1. 1. 2021. Podle mého názoru toto přechodné ustanovení dopadá pouze na speciální klauzuli uvedenou v novém § 63 odst. 2 ZOK a nikoli na generální klauzuli, která není nikterak závislá na tom, zda probíhá insolvenční řízení.

Z tohoto důvodu se domnívám, že generální klauzule se uplatní již k prvnímu dni účinnosti novely. Otázkou nicméně zůstává, zda bude možné podle nové generální klauzule, která stanoví pro členy statutárních orgánů přísnější podmínky, postihovat jednání, ke kterým došlo v posledních 3 letech, tj. i před účinností novely. Podle mého názoru bude odpověď na tuto otázku záporná, neboť s ohledem na zákaz retroaktivity nejde zpětně postihovat.

Závěr

I když bylo k nové právní úpravě přistoupeno zejména z důvodů odstranění nedostatků aktuálně platné právní úpravy, novela s sebou přináší také obsahové změny zejména tím, že zavádí novou generální klauzuli, která nikoli nevýznamným způsobem mění podmínky pro rozhodnutí o vyloučení člena statutárního orgánu z funkce.

Mgr. Martin Heinzl,
advokát

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

---

[1] Z důvodu přehlednosti textu je nadále používána namísto přesného označení „vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce“ používána autorská zkratka „vyloučení z funkce“.

[2] Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích. K dispozici >>> [zde](#).

[3] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2018, sp. zn. [29 Cdo 2227/2016](#).

[4] Op. cit. sub 3.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)